

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Translatione Episcopi. Titlvs VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

DE TRANSLATIONE
Episcopi
TITVLVS VII
CAP. I.

Patriarcha, qui confirmatum in Archiepiscopum transferri ad sedem Episcopalem, ab Episcoporum confirmatione suspenditur. 10. ann. Andr.

Innocentius III. *Antiochensium Patriarcha.*
Cum ex illo generali privilegio, quod beato Petro & per eum ecclesie Roman. Dominus nosse indultit, canonica postmodum manaverint instituta, continentia majores ecclesie causas ad Apostol. sedem e referendas, ac per hoc translationes Episcoporum ac sedium mutationes ad summum Apostolicæ sedis Antistitem de jure pertineant, nec super his quicquam præter ejus ad sensum debeat immutari d: Miramur quod L. (Apamen e) electum in (Tripolitana) ecclesiam transfusit, & novo quodam mutationis genere parvificasti majorem, & magnum quodammodo minorasti, episcopare Archiepiscopum, imò potius dearchiepiscopare præsumens. Licet enim dictus L. nondum fuisset in Archiepiscopum consecratus, confirmationis tamen munus receperat, & Archiepiscopalia (quantum ei licuit) ministrarat, sicut nobis ipsius relatione innotuit, qui Valien, Episcopum f adseruit confirmasse. Ne igitur perpetrandi similia cæteris audacia tribuatur, te ab Episcoporum confirmatione duximus suspendendum g.

CAP. II.

Electos in Episcopos & confirmatos, transferre potest solus Papa. Idem Decano & capitulo Andegavensi.

Inter corporalia b & spiritualia eam cognovimus i differentiam, quod corporalia facilius destruantur, quam construantur: spiritualia verò facilius construantur, quam destruantur. Vnde juxta canonicas sanctiones Episcopus solus honorem dare potest, solus auferre non potest. Episcopi quoque à metropolitanis suis munus consecrationis accipiunt, qui tamen non possunt, nisi per Rom. Pontific. condemnari. Cum ergo fortius sit spirituale vinculum, quam carnale, dubitari non debet, quin omnipotens Deus spirituale conjugium, quod est inter Episcopum & ecclesiam, suo tantum judicio reservaverit dissolvendum, qui dissolutionem & etiam carnalis conjugii, quod est inter virum & foemina, suo tantum judicio reservavit: præcipiens, ut quos Deus conjunxit, homo non separet. Non enim humans, sed potius divina potestate conjugium spirituale dissolvitur, cum per translationem, dispositionem, aut cessionem auctoritate Roman. Pontific. quem constat esse vicarium Jesu Christi, Episcopus ab ecclesia removetur: & ideò tria hæc quæ præmissimus, non tam constitutione canonica, quam institutione divina, soli sunt Roman. Pontific. reservata l. Sicut autem Episcopus consecratus sine licentia Rom. Pontific. suam non debet ecclesiam derelinquere, sic & electus confirmatus: cum non debeat in dubium revocari, quin post electionem & confirmationem canonicam inter personas eligentium & electi conjugium sit spirituale contractum, cui profectò Episcopa-

a In quibusdam antiquis additur, vel electi. b Capit. i. eod. tit. in 3. compil. c Anac. Papa ep. i. Melchior Canus libr. 1. de loc. Theolog. d al. attentare. e Paphensium, al. Appanensium. f al. Sivalvensium, al. Valiensium. g Vide l. i. C. ad leg. Juli. rep. & institut. de except. 5. hodie. h Cap. 2. eod. tit. in 3. compil. i in vulgatis, esse legitur: sed abest à manuscriptis. k Vide Dom. Sotum in 4. Sententiar. distinct. 27. quest. 1. Art. 1. cap. 19. l Vide cap. quamvis. de elect. lib. 6. & cap. ad fin. 7. de appell.

Pars verò altera electionem eandem multipliciter impugnabat, proponens prænommatum R. in ætate pati defectum, nec esse sufficientis scientiæ ad ecclesiam supra dictam, cum ætatis maturæ, & eminentis scientiæ præfatus cardinalis existat: & cum electores cardinalis alios meritis & auctoritate præcellerent, habito præsertim respectu ad personam electam, meliorem zelum eos habuisse constabat. Dicebatur præterea, quod consensus dicti Guil. (quem pars ejusdem R. confitebatur fuisse contemptum, asserente parte reliqua capitulum potius contemptum ab ipso fuisse) cum non fuerit consensus præfatus in scrutinio, sed post electionem accesserit, adijcere nihil valebat: & infra. Denique statutum gene. conc. quod electionem decernit invalidam, cum contra ejusdem concilii formam in electione peccatur, non debet ad contemptum, & alia, quæ non sunt de forma, referri. Vnde quod ibi dicitur, quod aliter electio celebrata non valeat, ea respicit tantum, quæ attentantur contra formam concilii memorati: non autem alia, quæ ponuntur ibidem, sicut est istud quod præsentibus omnibus, qui debent, volunt, & possunt commodè interesse, haberi debeat in electione processus, ne cætera, quæ super hoc alibi statuta noscuntur, uno verbo videantur everti. Neque enim a credendum est, Roman. Pontific. (qui jura tuetur) quod alias excogitatum est multis vigilis & inventum b, uno verbo subvertere voluisse. Nos ergo quæ hinc inde fuere proposita plenius intellectis (cum ex Lateranens. concilio in ordinationibus ecclesiarum major & sanior pars capituli exigatur, & statutum generalis concilii contineat inter cætera, ut is eligatur, in quem omnes, vel major & sanior pars consentit) electionem dicti Rom. non personæ, sed potius electionis vitio (cum major & sanior pars non consentiret in eundem) de fratrum nostrorum consilio duximus sententialiter irritandam.

CAP. LVIII.

Publicato scrutinio, non possunt electores variare, sed compelli debent ad collationem & electionem.

Idem.

Publicato scrutinio variare nequeunt electores, cum sit faciendum collatio, & electio celebranda. Ad quod per superiorem, si oportuerit, compellantur.

CAP. LIX.

Cassata electione propter simoniam etiam sine culpa electi, non differtur Episcopus ea vice cum cassato: secus si electus liberè resignavit. b. d. standum intellectum glossæ 2. in fin.

Idem.

Salicujus electionem propter simoniam, eo ignorante ac ratum non habente commissam, contigerit reprobari, cum eo super pralatione e, ad quam taliter fuerat electus, illa vice non potest Episcopus dispensare. Quamvis circa eum, qui ignoranter recipit simplex beneficium per simoniam cavitatem, post liberam religionem Episcopi dispensatio tolleretur d.

CAP. LX.

Electus impeditur currit tempus, si possunt impedimentum tollere.

Idem.

His quibus interdicitur ut absque superioris licentia eligere non præsumant, tempus statutum à canone currit, ex quo in mora fuerint licentiam hujusmodi postulandi e.

a al. Nec enim. b Vide, 5. quorum. institut. in præm. & in auct. ut iud. sine quo, suff. c alias, postulatione. d Vide l. nihil, 5. sicut filius. ff. de testific. testament. e Vide l. cum qua. ra. 5. fin. cum gloss. magna. & ibi Buri. D. de verborum obligation.

lis dignitas nihil addit: cum quis Episcopali præditus dignitate, nullius tamen ecclesiæ possit esse Episcopus: quemadmodum de illo contingit, qui oneri Pontificali renunciat, non honori. Vnde cum non sit majus vinculum Episcopi ad ecclesiam *a*, quam electi, maxime cum fuerit confirmatus *b*, imò idem penitus & non aliud, idem juris obtinet in utroque. Sicut ergo Episcoporum translatio, depositio & cessio, sic & electorum post confirmationem (spiritualis conjugii ratione) soli est Romano Pontifici reservata: licet usque ad tempora ista, quod cautum fuerat de Episcopis, expressum non fuerat de electis: propter expressam tamen similitudinem, vel identitatem potius, nemini poterat videri dubium subtiliter intuenti: cum de similibus idem iudicium sit habendum. Sed neque istud, quod in canone legitur de electo, ut si ultra sex menses per suam negligentiam retinuerit ecclesiam viduatam, nec ibi, nec alibi donum consecrationis accipiat, imò Metropolitanani sui cedat iudicio: aliter intelligentibus poterat suffragari, cum non intelligatur ecclesia viduata, quasi sponsum non habeat, sed quia sponsus ejus nondum sit consecratus, adhuc quò ad quædam quasi virimaneat solatio destituta: sicut juxta communem & modum loquendi dicitur ecclesia viduata, quæ licet Episcopum habeat, inutilem tamen perhibetur habere. Nec quod de cessione subsequitur, & statutum fuit ad pœnam, trahi debet ad gratiam: ut sicut Metropolitanani iudicio electus deicitur, ita etiam ad aliam ecclesiam possit transferri, præsertim cum nec sine auctoritate Romani Pontificis fiat cessio vel desectio memorata: qui ut hæc possent, ex illo canone, Metropolitanano indulgit. Vnde si circa translationem idem fieri voluisset, quod de cessione dixerat, de translatione poterat expressisse: & quod non est sanctorum Patrum decreto sancitum, superstitiosum non est ad inventionibus præsumendum: præsertim cum nonnunquam intelligatur prohibitum, quod non invenitur concessum. Sanè quoniam Turonensi Archiepiscopo electum Abriecen. per Metropolitanum suum confirmatum, in ecclesiam vestram præter auctoritatem sedis Apostolicæ transverse præsumpsit, & in Episcopum consecrare, quem Rothomagen. Archiepiscopus citra mandatum nostrum absolvit, & ei licentiam tribuit transfundi: prædictos Archiepiscopos à consecratione & confirmatione Pontificum, Episcopum vero ab executione Pontificali officii, Bituricen. Archiepiscopus juxta mandati nostri tenorem suspendit. Et quamvis iidem Archiepiscopi tanquam majores plus exceperint in præmissis *d*, præfatus vero Episcopus minus (utpote illorum tanquam majorum errorem secutus) nos tamen intellecta eorum confessione spontanea, & supplicatione devota, veniam errori dedimus, quod non ex malignitate, sed ex simplicitate peccaverunt *e*. Et quoniam præfatus Episcopus, qui minus peccaverat, severius fuerat castigatus, reatum suum recognoscens humiliter & devotè, ac misericordiam postulans, & iudicium non requirens: nos intuentes, quod licet sibi munus consecrationis impensum, nec prioris ecclesiæ ipsum Pontificem fecerit, nec secundæ, cum ad primam non fuerit consecratus, & ad secundam (priori vinculo perdurante) non poruerit canonicè consecrari, adhuc conjugaliter alteri alligatus: ei tam à vinculo prioris ecclesiæ, quam à pœna suspensionis penitus absolutò, de benignitate sedis Apostolicæ duximus con-

a Alias ita: quo ad ecclesiam. *b* vide text. in 1. consuet. C. & l. Stichus. & l. Pamphilus. D. de man. test. *c* usum. vide l. librorum. §. quod tamen Cassius. De legat. 3. & l. cum de Lanoni. §. asinum. De fund. inst. leg. *d* vide l. in Presbytero. C. de Episc. & clericis. & ff. de pen. l. mori. §. iste fere. *e* vide l. 3. §. fin. ff. de li. cau. & not. in l. plagis. C. ad legem Fabiam, de pla.

cedendum, ut priori consensu hætenus perdurante, Andegaven. ecclesiam studeat gubernare.

CAP. III.

Episcopus, qui propria auctoritate de sua ecclesia se transferat ad aliam, carebit utraque.

Idem Bambergensi a Episcopo, & Petro scholastice Maguntinen.

Quantò persona *b* Hildesemen. Episcopi: [1 & 7.] Ipse verò relicta Hildesemen. ecclesia, ad Herbipolens. ecclesiam auctoritate propria se transfuit. Non attendens quod veritas in Evangelio protestatur: Quos Deus conjunxit, homo non separet: & potestatem transferendi Pontifices ita sibi retinuit Dominus & Magister, quòd soli beato Petro vicario suo, & per ipsum successores suis speciali privilegio e tribuit, & concessit: sicut testatur antiquitas, cui decreta Patrum sanxerunt reverentiam exhibendam: & evidentè adferunt sanctorum canonum sanctiones. Non enim homo, sed Deus separatur, Quos Roman. Pontif. (qui non puri hominis, sed veri Dei vicem gerit in terris) ecclesiarum necessitate vel utilitate pensata, non humana, sed divina potius auctoritate dissolvit. [2 & infra.] Ne autem facti perveritas transeat præsumptoribus in exemplum *d*, (quod quidem, si verum est, non potest non esse notorium) sibi præcipimus ut administrationem Herbipolens. ecclesiæ penitus derelinquat: [3 & infra.] Ceterum quoniam Herbipolens. ecclesiæ canonici vota sua in ipsum proflus illicite præsumptoribus, volentes (sicut dignum est) ut in eo puniantur, in quo peccaverunt, eligendi eos hæc vice suspendimus potestate. [4 & infra.] Quia verò Hildesemen. ecclesiam, cui fuerat alligatus, unde (secundum Apostolum) solutionem querere non debebat, nimis improbè dereliquit, ne ad ipsam redeat ulterius, districtius prohibemus: cum secundum traditiones & canonicas, qui ad majorem se plebem transfulerit, à cathedra repelli debeat aliena, & carere propria: ut nec illis præfideat, quos per superbiam sprexit, nec illis, quos per avaritiam concupivit *f*.

[1 Sincero disiebamus effectu, tantò securius sperabamus, quòd nihil adversus matrem suam Romanam ecclesiam in præjudicium sui ordinis, & ecclesiæ disciplinae dispensationem attentavit. Sanè sicut certa multorum assertione conperimus, & suarum districtius nihilominus testimonio literarum, quibus ad nos directu Herbipolens. se Pontificem nominabat.]

[2 Nolentes autem tantæ præsumptionis audaciam relinquere impunitam, qui secundum Apostolum omnem inobedientiam præcepti sumus ulcisci.]

[3 Si verò, quòd non credimus, hæc suspensionem nostram non curaverit humiliter observare, & inhibita sibi usurpate præsumpsit, excommunicationis vinculo ipsam decrevimus innotatum, omnibus etiam tam clericis quam laicis Herbipolens. diocesis, sub anathematis interminatione præcipimus, non obstante iuramento fidelitatis, ut omnem sibi obedientiam subtrahant, quam ipsi sibi contra sacros canones usurparunt, non attendens quòd dicit Apostolus: Nemo sibi suam honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron.]

[4 Est contra sed. Apostol. interdictionem ad cuiusdam nominationem processerint, quòd ab eis factum fuerit, irritum decrevimus & inane.]

a Sic in 3. compil. Al. Idem Episcopo & Petro scholastice Maguntinensi. *b* Cap. 3. eod. tit. in 3. compil. Matth. 19. *c* aliter præbuit. *d* vide l. capitulum. §. penul. ff. de pen. & in l. si quis in suo. C. de inoffic. testamento. *e* Leo Papa l. epist. 12. cap. 1. Adde concil. Sardic. can. 1. ubi caveatur, ne quis de uno Episcopatu ad alium transferatur. *f* Concor. 7. quæst. 1. si quis.

CAP. IV.

Solus Papa transfert Episcopos: & indulgentia per eum super tali translatione concessa, ad litteram servanda est.

Idem Brunbur. Episcopo & scholastico Maguntinensi a.

Iacet b in tantum: [1 & infra.] Sicut legitimi matrimonii vinculum, quod est inter virum & uxorem, homo dissolvere nequit, Domino dicente in Evangelio: Quos Deus conjunxit, homo non separet: sic & spirituale fœdus conjugii, quod est inter Episcopum & ecclesiam, quod in electione initiatum, rarum in confirmatione, & in consecratione intelligitur consummatum, sine illius auctoritate solvitur non potest, qui successor est Petri, & vicarius Iesu Christi. Hoc autem C. quondam Hildesen. Episcopus non attendens, ad Herbipolens. ecclesiam propria temeritate transtulit: [2 & infra.] Nec illa c prax. no. indulgentia presumptionem excusat ipsius, sed ambitionem accusat: cum in ea sic expressum, quod si ad majorem vocaretur forsitan dignitatem, eam sibi liceret assumere, dum tamen nihil ei de status canonici obviaret. Vnde licet forsitan aliquibus videatur, ut indulgentia occasione ipsius ad dignitatem possit transire majorem, ad parem tamen ipsi transire non licuit: cum in majori dignitate propter majorem utilitatem facilius soleat dispensari. Præterea cum postulatio sicut & electio examinari soleat diligenter, & tenor illius indulgentiæ non solum videatur postulationis examinationem, sed personæ etiam relevare, subungens, dummodo nihil de canonicis obviat instituti: antequam per eum postulatio examinata fuisset, cui fuerat facienda, nulla ratione debuerat transisse.

[1 Quadam verò sibi Apostol. sed. reservat, quodammodo specialiter & singulariter, ut præter specialem auctoritatem ipsius nec per se valeant, nec attentari debeant cum assensu. In huiusmodi specialiter translationes Episcoporum adeo non tam constituta canonica, quam directæ eius tantum potestati commisit, ut.]

[2 Et administrationi ejus se ingerens Herbipolensem se fecit Archiepiscopum nominari, & infra.]

DE AVCTORITATE, ET usu pallii.

TITVLVS VIII.

CAP. I.

Intra quamlibet ecclesiam provinciam suam Archiepiscopus pallio uti potest: sed extra, non potest.

Clemens III.

Quoniam super aliqua re: & infra. Quasi visisti quomodo intelligatur, quod in forma traditionis pallii continetur, videlicet, tradimus tibi pallium e, ut eo intra f ecclesiam tuam utaris. Quod ita intelligitur, videlicet intra quamlibet ecclesiam provinciam tibi commisit. Si vero te sacris indutum vestibus ecclesiam processionaliter, vel alio modo exire contigerit, tunc tuo pallio g minime uti debes.

a Idem Bamberg. Episcop. & magistro præposito scholæ Maguntin. b Capit. 4. eod. titul. in 3. compil. c In Cod. Barbaria ita: Nec illa prædecessor nostri indulgentia, quam impetrasse refert, presumptionem, &c. d Capit. 1. eod. titul. 2. compil. e ponitur in hoc tit. pro quadam Archiepiscoporum ornamento, cuius nigris intertextus, velut stola sacerdotali, quod super alia ornamenta deservit, humeros velut corona pectus circumdant, & ante dependens. Vide Pannorm. in c. antiqua. de privileg. Innocent. III. lib. 1. Myster. mis. c. 6. ubi copiose de ejus materia, forma & mystica significatione. f al. infra. g l. personale. ff. fil. maritum.

CAP. II.

Archiepiscopus alteri Archiepiscopo pallium suum accommodare non potest.

Celestinus III.

Adhuc a, quia quæsitum est a nobis ex parte tua, utrum liceat tibi pallium tuum Metropolitanano alii commodare. [1 & infra.] Inquisit. t. t. respondemus, quod non videtur esse conveniens, ut pallium tuum alicui commodes: cum pallium in personam non transeat, sed quisque cum eo debeat (sicut tua novit discretio) sepeliri b.

[1 Si contigerit eum sine pallio suo ad ecclesiam tibi commissam vel in aliqua præcipua solemnitate venire, & in eadem ecclesia missarum solennia celebrare, licet enim non recolamus nos expressum cannem invenisse, super hoc tamen.]

CAP. III.

Per pallium confertur plenitudo Pontificalis officii, & nomen Archiepiscopale.

Innocentius III. C. Cardinali c Presbytero Apost. sed. legato.

Nisi specialis dilectio d illa: & infra. Sanè si postulatio Trojani e Episcopi ad Panormitanam ecclesiam fuisset per nos etiam approbata, non tamen deberet se Archiepiscopum appellare prius, quam a nobis pallium suscepisset, in quo Pontificalis officii plenitudo f, cum Archiepiscopalis nominis appellatione confertur. Tu ergo quod factum est, sic studeas palliare, ut id in confusionem tuam, & sed. Ap. opprobrium non redundet.

Quoniam si oporteat, ut nos, vel tu, ex hoc negotio confundamur, eligemus potius te confundi, quam laedamus sed. Apost. dignitatem.

CAP. IV.

Romanus Pontifex semper & ubique utitur pallio, alii in ecclesia suis & certis diebus tantum.

Idem.

Ad honorem g Dei: & infra. Sanè solus Romanus Pontifex in missarum solenniis b pallio semper utitur, & ubique: quoniam assumptus est in plenitudinem ecclesiasticæ potestatis, quæ per pallium significatur i. Alii autem eo nec semper, nec ubique, sed in ecclesia sua in qua jurisdictionem ecclesiasticam acceperunt, certis debent uti diebus. Quoniam vocati sunt in partem sollicitudinis k, non in plenitudinem potestatis.

CAP. V.

Archiepiscopus extra suam provinciam pallio uti non potest, etiam si hoc habeat consuetudo.

Idem Compostellam Archiepiscopo.

Ex tuarum l tenore litterarum accepimus, quod cum fuerit in concessione pallii tibi dictum, ut ipso intra ecclesiam tuam uteris: & tibi pro ecclesia tuæ negotiis frequenter extra tuam provinciam commoranti, verendum sit absque pallio ministrare (cum consuetudo sit in Hispania generalis, quod Archiepiscopi extra suas provincias, pallio indifferenter utantur) ut extra tuam provinciam uti pallio valeas, indulgeri tibi a sede Apostolica postulasti.

Licet autem talis consuetudo dicenda sit potius corruptela m, nos tamen de speciali gratia indulgemus tibi, ut si necessitate aliqua præpedit, ad ecclesiam tibi subiectâ,

a Cap. 2. eodem titul. in 2. compil. al. hoc. b al. nullo modo. c Innocentius III. Cod. titul. 5. Laurentii in Lucina Presbytero Cardinali, &c. ut habet 3. compil. d Capit. 1. eodem titul. in 3. compil. e alius. Trojanens. alit. Trojans. f Adde concil. Lateranens. sub Innocent. III. cap. 5. g Cap. 2. eodem titul. in 3. compil. h al. solennibus. i Figuratur. k al. & non in pl. &c. l Capit. 3. eodem titul. in 3. compil. m vide l. omnes iudices. C. de decur. lib. 10. & auis. ut nulli judi. § 2. in gloss. magna. collat. 9.